

Guide til Shared Space i kommuner

Brinkø, Rikke

Publication date:
2016

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Brinkø, R. (2016). *Guide til Shared Space i kommuner.*

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

GUIDE TIL SHARED SPACE I KOMMUNER

RIKKE BRINKØ

Shared space

Dele

**Bygningsporte-
følge**

GUIDE TIL SHARED SPACE I KOMMUNER

RIKKE BRINKØ

Guide til shared space i kommuner

1. udgave

Rikke Brinkø

Center for Facilities Management

DTU Management Engineering

Danmarks Tekniske Universitet, DTU

Produktionstorvet bygning 426

DK-2800 Lyngby

Danmark

www.cfm.dtu.dk

Oktober 2016

ISBN: 978-87-93458-43-7

Layout: heddabank.dk

Tryk: Lasertryk a/s

Udarbejdet i samarbejde med repræsentanter fra Center for Arealer og Ejendomme Lyngby-Taarbæk kommune, Københavns Ejendomme Københavns Kommune, Sweco, ICOP, Lyngby Vidensby, SpacePro, ArchiMed, DTU Campus service, Aarstiderne arkitekter og Republikken København.

Indholdsfortegnelse

- 4 Introduktion
- 5 Shared space
- 7 Potentiale for shared space
- 8 Praktiske overvejelser
- 9 Process anbefalinger til shared space
- 11 Shared space "trin for trin"
- 11 Formålet med de forskellige elementer
- 11 Porteføljeanalyse
- 12 Pre-projekt
- 12 Projekt
- 13 Post-projekt
- 18 Ordforklaring
- 20 Yderligere litteratur

introduktion

Shared space er et tiltag til at få mere ud af sine kvadratmeter, men før arbejdet begynder, er der en række spørgsmål i forhold til baglandet der skal afklares;

Først og fremmest skal organisationens modenhed i forhold til emnet belyses:

- Hvordan er ejerskabet til ejendommene i kommunen forankret?
- Er der politisk opbakning til shared-space?
- Foreligger der en ejendomsstrategi/porteføljestrategi som understøtter shared-space?

Når disse spørgsmål er besvaret er det næste skridt at skabe klarhed omkring motivationen, da dette er udgangspunktet for ethvert projekt og kan have indflydelse på hvordan de forskellige trin med etablering af shared space skal gribes an.

- Er motivationen at der skal spares penge ved salg af ejendomme og drift/vedligehold af disse?
- Er motivationen at der skal skabes et mere moderne og pædagogisk tilbud, som evt. kan finansieres via salg af urentable, uegnede, eller uudnyttede ejendomme?

Til sidst er det vigtigt at lægge en strategi for at interagere med brugerne før man går i gang med projektet; et emne der vil komme mere om på de næste sider. Men hvad det i bund og grund handler om er at synliggøre for brugeren at han/hun er en del af processen og tydeliggøre den potentielle gevinst der vil være for hver enkelt bruger, så de har en interesse i at arbejde med projektet i stedet for mod, da man ellers vil få en svær politisk proces fremadrettet.

De næste sider vil introducere shared space som begreb samt en række aspekter ved det at arbejde med shared space der skal tages hånd om undervejs lige fra identificering af potentiale på porteføljeniveau til evaluering af det færdige projekt. Guiden sluttes af med en kort ordliste samt et par referencer til yderligere litteratur på området.

Shared space

Shared space er et samlende begreb for arealer og faciliteter der deles mellem personer fra forskellig organisatorisk sammenhæng, og det kan føre til flere positive ting for de involverede interessenter. En bruger vil være i stand til at få adgang til en facilitet uden at skulle eje, men i stedet benytte et lokale eller en facilitet gratis eller mod et gebyr for adgang og brug. Fra en bygningsejers perspektiv, som har til opgave at sikre en tilfredsstillende anvendelse af en bestemt bygning, lokale eller facilitet, kan shared space medvirke til optimeret udnyttelse af kvadratmeterne og derved mindre omkostningerne ved tomme eller underudnyttede lokaler, der stadig skal driftes og vedligeholdes. Fra et samfundsmæssigt perspektiv kan shared space potentielt medvirke til at skabe mere livlige og attraktive bymiljøer, der kan stimulere kulturel og økonomisk innovation, ved at tiltrække flere forskellige typer af brugere på flere tidspunkter af døgnet. Der er altså flere forskellige motivationsfaktorer, der kan ligge bag beslutningen om at etablere et shared space, og blandt disse kan nævnes:

Arealoptimering

Optimeret brug af færre lokaler og bygninger vil muliggøre færre bygninger totalt i porteføljen, og vil altså kunne bidrage til en samlet arealoptimering.

SHARED SPACE

Shared spaces er et emne indenfor space management og porteføljestyring som beskæftiger sig med det at dele bygninger og arealer mellem flere forskellige brugere. Shared space er her defineret som:

Flere forskellige enkeltpersoner / grupper / organisationer / virksomheder, organisatorisk uafhængige af hinanden, der gør brug af den samme plads, enten samtidigt eller serielt

Reducering af omkostninger

Optimeret brug af færre lokaler og bygninger vil betyde færre bygninger, der skal opretholdelse og driftes, og dermed muliggøre frigørelse af midler, som kan bruges andet steds.

Synergier

Hvis fokus udover arealoptimering og reducering af omkostninger også er på at samle brugere, der på den ene eller anden vis også vil kunne have gavn af hinanden, kan man skabe en situation der muliggør synergier brugerne imellem og derved opnå en yderligere fordel for delt brug.

Bæredygtighed

Intensiveret brug har på det overordnede niveau potentiale for at medvirke til øget bæredygtighed i bygningsmassen. Hvis flere brugere flyttes til én bygning i stedet for at flere bygninger står tomme store dele af tiden, men stadig skal vedligeholdes og driftes, vil det have en positiv effekt på det samlede billede på trods af, at den øgede brug vil give en større belastning på den specifikke bygning.

Fleksibilitet i porteføljen

Muligheden for, for eksempel, at starte et nyt initiativ op i en allerede eksisterende bygning eller lokale giver mulighed for at vurdere levedygtigheden af dette initiativ før et fast lokale tildeles. Dette er bare en måde hvorpå delte arealer kan skabe fleksibilitet i porteføljen.

Potentiale for shared space

Der er overordnet set to forskellige tilgange til at identificere, hvilke typer af brugere der vil kunne fungere sammen i et shared space. Den første er brugere der har behov for den samme type bygning, lokaler eller faciliteter men på forskellige tidspunkter af døgnet, eller samtidig hvis størrelse og type af brug tillader det. Den anden består i at identificere forskellige typer af brugere som vil kunne komplementere hinanden i deres brug af en given bygning, lokale eller facilitet og derved udnytte en bygning optimalt uden at gå i vejen for hinanden da deres behov supplerer hinanden uden at overlapse. Det er altså vigtigt at overveje det funktionelle overlap/match mellem forskellige funktioner, brugergrupper og organisationer før man udvælger en lokation til shared space. I forhold til en kommunal bygningsportefølje vil man for eksempel kunne se på følgende kombinationer:

- Samlokalisering af skoler, fritidsklubber og SFO, da funktionskravene til disse bygninger og lokaler er sammenlignelige, og bruges af den samme gruppe af brugere men på forskellige tidspunkter af dagen.
- Samlokalisering af kontorer og/eller administrationsbygninger for forskellige afdelinger eller grupper
- Samlokalisering af funktioner som for eksempel biblioteker, medborgercentre og andre 'åbne' funktioner der betjener lokalområdet

Praktiske overvejelser

Udover det funktionelle overlap/match mellem brugere, er der en række aspekter der skal overvejes når man arbejder med shared space:

- Tidspunkt for brug – skal delingen foregå samtidig eller efter hinanden, og skal delingen foregå ligeværdig eller skal en eller flere brugere have "priority rights"? Skal der være et centralt bookingsystem og skal den faktiske brug/udnyttelsesgrad kunne registreres?
- Sikkerhed/adgang – hvis delingen for eksempel ikke er tilgængelig for alle, men kun forhåndsgodkendte, hvordan administreres adgangskontrollen? ID-kort, nøgler, kode eller andet? Endvidere, hvis en bygning for eksempel skal være tilgængelig for visse brugere på skæve tidspunkter af døgnet, hvordan håndteres sikkerheden så?
- Forskelle i forhold til funktion og behov – hvis de forskellige brugere af et lokale har forskellige behov i forhold til for eksempel indretning og opbevaring, hvordan håndteres dette så?
- Lovgivning – hvis en bygning skal deles mellem for eksempel en skole og en vuggestue, vil der være forskellige lovgivningsmæssige krav i forhold til de to brugergrupper som skal tænkes ind i planlægningen og designet af bygningerne og lokalerne. Tilsvarende dilemma vil også kunne opstå ved deling mellem offentlig/private og er vigtigt at tænke ind i planlægningen.
- Rengøring og vedligehold – når man har mange forskellige brugere af en bygning, lokale eller facilitet er der altid en chance for at 'alles rum bliver ingens ansvar'. Hvem er ansvarlig hvis noget går i stykker, hvem står for rengøring, hvad gør man hvis der ikke er ryddet op når man ankommer, brug af andres skrivebord med snavs og pletter, tid for rengøring mm er aspekter af shared space, som er nødvendige at have lagt en plan for på forhånd. Hvem har ejerskab over møbler ol?

Process anbefalinger til shared space

At arbejde med shared space medfører udover fordelene selvfølgelig også en række udfordringer og specifikke krav til dannelsesprocessen. Det er menneskelig natur at ville have "sit eget", og shared space går imod dette, hvilket betyder at der afhænger af hvordan og hvor meget der deles, formentlig vil opstå en række konflikter der skal håndteres, nemlig territorialitet, involvering og praktikaliteter:

Territorialitet

Territorialitet omhandler de følelser og reaktioner, der kommer når man går fra en situation med "egen plads" til en situation med "delt plads" og den deraf følgende afgivelse af kontrol. Flere forskellige faktorer påvirker graden af territorialitet der vil opstå, og dermed også mængden af tid og energi der skal sættes af til at håndtere det. Først og fremmest afhænger territorialitet af graden af deling; jo mere der skal deles, jo større er sandsynligheden for at territorialitet vil få betydning, og des vigtigere er det at lægge en plan for hvordan det skal håndteres. Derudover spiller kendskabet til dem der skal deles med en rolle; jo bedre man kender dem man skal dele med jo lettere er overgangen, og så spiller lokationen en vigtig rolle. Jo længere tid man har været på en given lokation, jo kraftigere vil de territoriale følelser være, og jo vigtigere vil rette håndtering være. Sidst men ikke mindst har det en afgørende betydning om delingen er tvungen eller frivillig og om brugerne føler ejerskab over processen, hvilket leder direkte over til næste tema.

Involvering

I forlængelse af problematikken om territorialitet kommer håndteringen af brugerinvolveringen. Som beskrevet ovenfor er der stor forskel på at dele med folk man kender og folk man ikke kender, samt mellem at blive "tvunget" til at dele og til at være "medbestemmende" omkring det at dele. Det at involvere dem der skal ændre vaner fra at have eget til at skulle dele, kan for det første skabe kendskab omkring hinanden, hvilket vil have en positiv effekt i sig selv, men det kan også skabe en følelse af at være medbestemmende selvom man ikke har haft indflydelse på selve beslutningen om shared space.

Der er utallige måder, hvorpå brugere kan involveres i processen, og det vigtigste er, at identificere hvilke af disse metoder der passer bedst til en given situation og et givent formål, alt afhængig af hvilken type input og samarbejde man er interesseret i. Fælles for alle disse metoder er at det er vigtigt at synliggøre for brugerne at de er en del af processen, og at formidle helt tydeligt hvad brugerne har indflydelse og hvad de ikke har, i de forskellige faser af projektet.

Praktikaliteter

Der er stort antal praktiske overvejelser der skal gennemtænkes og udføres når man arbejder med shared space. Modsat traditionel brug involverer delt brug flere forskellige brugere fra flere forskellige organisationer med hver deres administration, økonomi, kultur etc. En stor del af disse praktiske overvejelser er behandlet i det foregående afsnit og vil derfor ikke blive beskrevet i dybden her, men der er dog et par enkelte tilføjelser.

Der er grundlæggende logistik i forhold til alle aspekter af at sikre at en bygning og brugerne fungerer så optimal som muligt. Det er relevant for eksempel i projektfasen, hvor fokus vil være på logistikken i at håndtere inventar og brugere i en mulig overgangsfase, tilbyde alternativer under renoveringer, at give oplysninger om projektet og processen. Efter denne indledende fase vil det være relevant i forhold til for eksempel at levere bookingsystemer, planlægning tilgængelighed og brug, vedligeholdelse etc., når lokalet eller bygningen tages i brug. Der er overvejelser om rengøring, vedligeholdelse, administration, sikkerhed, adgang osv, og alle disse skal være opfyldt og behandlet for at komme fra idé til realisering.

Hvilken form disse problematikker, territorialitet, involvering og praktikaliteter optræder i afhænger af en række forskellige faktorer, så som hvad der deles, hvordan der deles og hvem der deles med. En grundig brugerinvolveringsproces kan medvirke positivt i forhold til at begrænse konflikterne forårsaget af territorialitet, hvorimod praktikaliteter i højere grad handler om grundige overvejelser og planlægning af de forskellige processer involveret i at etablere et shared space som beskrevet ovenfor.

Shared space "trin for trin"

Når man har været igennem de ovenstående overvejelser og har identificeret både lokation, type af brug og brugerne, er der stadig en lang række trin, der skal gennemføres før, under og efter etableringen af et shared space. Denne guide er rettet mod etablering af shared space i en kommunal bygningsportefølje, og er bygget op omkring 4 grundlæggende elementer og repræsenterer en idealiseret proces, som under udførelse i praksis uundgåeligt vil foregå mere flydende og forskellige dele vil overlappe hinanden. Guiden indeholder et antal opgaver/punkter, som skal gennemføres undervejs i processen fra identifikation af lokation på porteføljeniveau, til udførelse af et specifikt projekt og evaluering af det endelige resultat. De fire elementer er som følgende, og vil blive beskrevet mere i dybden i det følgende:

- Porteføljeanalyse
- Pre-projekt
- Projekt
- Post-projekt

Formålet med de forskellige elementer

Porteføljeanalyse

Det første trin i processen omhandler identificering af potentielle lokationer for shared space på portefølje niveau. For at dette kan udføres, er der en række informationer, der er nødvendige at indhente, eller hvis de allerede er indhentet så sørge for, at de er opdateret. Formålet med dette er at skabe et overblik over hvilke ejendomme der er til rådighed, hvor henne og i hvilken stand, hvorefter en beslutning om, hvor overgang til shared space vil kunne udføres, kan foretages på et velinformeret grundlag.

Det overordnede fokus er altså på generel viden om bygningerne i en given bygningsportefølje, og hvilken information der skal indhentes om bygningsporteføljen, for at kunne identificere potentiale for shared space.

Pre-projekt

I det næste trin i processen er beslutningen om etablering af et shared space i en specifik bygning eller gruppe af bygninger taget, og man kan nu gå i gang med pre-projektet; altså den fase af processen, hvor rammerne for projektet skal sættes. Formålet med denne del af processen er at forberede selve projektet ved at udføre en dybdegående undersøgelse af behov, brugere, bygninger og organisering, for at sikre en optimal situation for gennemførelse af selve overgangen til shared space. Det er meget vigtigt i denne fase at få afklaret hvad motivationen bag projektet er; altså om økonomiske eller arealmæssig optimering er umiddelbar prioritering, eller om fokus i højere grad ligger på brugen og funktionerne.

Det overordnede fokus er altså på den fase, hvor rammerne for projektet identificeres, og hvad man skal gøre for at sikre sig klare mål og rammer før, man etablerer et shared space

Projekt

Efter de grundlæggende rammer for projektet er fastlagt, kan næste del af processen påbegyndes; nemlig selve hovedprojektet. Det er i her selve projektet skal føres ud i livet.

Det overordnede fokus er altså på den fase, hvor rammer og målet er sat og shared space skal realiseres, og dermed hvilke aktiviteter der skal til for at sikre, at det planlagte projekt gennemføres på en tilfredsstillende måde

Post-projekt

Efter færdiggørelse af selve hovedprojektet og et shared space er realiseret, ligger der stadig en opgave i at sikre, at formålet og de ønsker der blev besluttet med projektet er blevet opnået og fungerer som tiltænkt. Formålet med denne del af processen er derfor at evaluere på de tiltag der er foretaget, og undersøge om de lever op til forventningerne i forhold til det formål, der blev formuleret for projektet. Endvidere skal der i denne fase samles op på de erfaringer der er gjort undervejs i processen, så disse kan inkorporeres i fremtidige projekter.

Det overordnede fokus er altså på fasen efter projektet er gennemført, og hvordan man sikrer, at den planlagte brug realiseres og fastholdes, og hvordan effekterne evalueres.

Kontinuerligt fokus på forankring og kommunikation på det politiske niveau

Porteføljeanalyse

Brugere	Bygninger	Organisation
Hvem er brugerne? <ul style="list-style-type: none"> • Udfør behovsanalyse • Udfør Interessentanalyse – overordnet niveau • Indhent relevante arbejdsmiljødata	Hvilke bygninger har vi og hvordan er standen? <ul style="list-style-type: none"> • Læg plan for FM platform og dataopsamling • Undersøg demografi & beliggenhed • Kortlæg m² • Udfør bygningssyn hvis nødvendigt • Undersøg driftsomkostninger & ejendomsværdi • Undersøg egnethed ift. nuværende brug • Undersøg fleksibilitet, moderniseringsbehov & udnyttelsesgrad	Hvilke myndigheder/organisationer spiller en rolle? <ul style="list-style-type: none"> • Beskriv planlov myndighed • Beskriv myndighedskrav • Beskriv organisationsstruktur • Undersøg kontrakter, lejere • Undersøg økonomi

Output: Identificering af lokation til etablering af shared space

Kontinuerligt fokus på forankring og kommunikation på det politiske niveau

Pre-projekt

Brugere	Bygninger	Organisation
<p>Hvem er brugerne og hvad er deres behov?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udfør interessent-analyse – brugerniveau • Definer tydelige præmisser. Hvad ligger fast & hvad kan brugerne påvirke • Udpeg nøglepersoner/ambassadører der kan følge projektet fra start til slut • Kortlæg eksisterende funktioner, miljø & kultur • Formidl hvad forventes delt vs egne m² • Undersøg hvad kan ændres & hvad skal respekteres og fastholdes 	<p>Hvilke og hvor meget arbejde skal udføres?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortlæg antal m² involveret. Hvad skal være delte, hvad er egne og eventuelle nye • Udfør analyse af nærområdet. Nærhed til offentlig transport ol. 	<p>Hvordan skal organisationen og administrationen foregå?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udpeg styregruppe / projektorganisation • Identificer formålet med projektet • Fastsæt rammer • Formuler kommunikationsstrategi • Fastlæg ansvarsfordeling • Formuler realistiske byggeprojektforslag/scenarier • Igangsæt politisk inddragelse og beslutning • Igangsæt myndighedsproces • Foretag kvalitetssikring af økonomiske rammer (køb, salg, leje) • Igangsæt tværgående forvaltningsarbejde og inddragelse af driftorganisationen • Igangsæt høringsproces

Output: Business case /projektbeskrivelse for projektet

Kontinuerligt fokus på forankring og kommunikation på det politiske niveau

Projekt		
Brugere	Bygninger	Organisation
<p>Hvordan skal brugerne inddrages og informeres?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definer en klar vision og værdigrundlag • Udfør brugerinddragelse via workshops, åbne borgermøder • Fokuser på at sikre brugernes ejerskab til bygningerne, • Sørg for ofte kommunikation & lov ikke mere end der kan holdes • Brug konkrete forslag, og vis eksempler på hvor det er lykkedes • Hyld/fejrr milepæle • Etabler svar-funktion	<p>Hvad skal være delt og hvad skal være eget?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formuler klare retningslinjer for brugen af bygningen • Design og indret bygningen så det understøtter delt brug • Indtænk fleksibilitet	<p>Hvordan skal projektet realiseres & administreres?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formuler effektiv projekttidsplan • Planlæg administrationen af bygningen • Planlæg implementering af projektet med drift team

Output: Aflevering af byggeriet med en vejledning til brug

Kontinuerligt fokus på forankring og kommunikation på det politiske niveau

Post-projekt

Brugere	Bygninger	Organisation
<p>Bliver bygningen/lokaler brugt som forventet?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Undersøg om det gode miljø & fællesskab er videreført i de nye rammer • Undersøg om brugerne er tilfredse • Undersøg om der er kommet flere brugere • Undersøg om der er etableret nye synergier, nye funktioner	<p>Understøtter bygningen brugen optimalt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udfør observationer af udnyttelsesgraden • Udfør evaluering af bygningen – lever den op til forventningerne? • Undersøg om der er noget der skal tilpasses	<p>Fungerer den daglige administration?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluer projektets endelige økonomi • Evaluer administrationen og driften af det nye sted • Fasthold klare retningslinjer for brugen af bygningen

Ordforklaring

Behovsanalyse

Med behovsanalyse menes der en analyse af hvilke behov de nuværende funktioner i en given lokation har og hvordan disse stemmer overens med de fysiske rammer.

Interessent analyse

Med interessent analyse menes der en analyse af hvilke parter der på enhver tænkelig måde har en interesse i en given lokation; det værende lokalområde, brugere osv..

FM platform

Med FM platform menes der at det anbefales at have en FM IT platform til at samle og opbevare de store mængder data der skal opsamles og genereres omkring både bygninger og brug. Det er endvidere vigtigt at denne data holdes opdateret og at der lægges en strategi for både brug og vedligeholdelse af dataene.

Analyse af nærområdet

Med analyse af nærområdet menes der en detaljeret gennemgang af de faciliteter/kendetegn der findes omkring den lokation der undersøges. Det kan være s-tog, busser, parkeringsmuligheder, transportmuligheder generelt, andre adresser i området, parker og andet der kan have enten en positiv eller negativ indflydelse på hvor attraktivt en given lokation opfattes.

Nøglepersoner/ambassadører

En nøgleperson/ambassadør er én person der følger projektet fra start til slut og står som tydelig kontaktperson i forbindelse med enhver forespørgsel omkring projektet. Personen kan være fra selve projektorganisationen men kan også være en brugerrepræsentant, det essentielle er bare at personen besidder den nødvendige information og er tilgængelig for brugerne og de involverede parter igennem hele projektforløbet.

Brugerinddragelse

Brugerinddragelse er en essentiel del af etablering af et shared space, da man ændrer måden hvorpå en given lokation benyttes. Der findes mange forskellige metoder der kan benyttes, blandt andre:

- Workshops
- Følgegrupper
- etc.

Yderligere litteratur

Shared space

Brinkø, R., Nielsen, S. B., & Meel, J. Van. (2015). Access over ownership – a typology of shared space. *Facilities*.

Brinkø, R., & Nielsen, S. B. (2015). Shared space in a municipal sports facility – The case of Lyngby Idraetsby. In *EuroFM: Advancing Knowledge in Facilities Management: People make Facilities Management*

Deleøkonomi

Botsman, R., & Rogers, R. (2010). *What's mine is yours. The rise of collaborative consumption*. HarperCollins

Sundararajan, A. (2016). *The Sharing Economy. The End of Employment and the Rise of Crowd-Based Capitalism*. MIT press

Shared space er en anderledes tilgang til måden vi bruger vores bygninger og lokaler på, og kun fantasien sætter grænser for hvor det kan bruges. Kulturcentre, sportsfaciliteter, kontor- og undervisningslokaler og mange flere kan danne rammen om helt andre, og flere, funktioner end vi normalt er vant til at se i bygningsmassen. Helt konkret er shared space nemlig et samlende begreb for arealer og faciliteter der deles mellem personer fra forskellig organisatorisk sammenhæng, og konceptet kan bidrage til en ny og optimeret måde at udnytte arealer og faciliteter på, samtidig med at der kan skabes nye funktioner, relationer og samarbejds-muligheder.

Guiden præsenteret i denne folder bygger på viden om shared space fra PhD projektet "Sharing space in the knowledge city", og er udarbejdet i samarbejde mellem forskere og partnere fra både kommuner og det private erhvervsliv. Resultatet er en introduktion til emnet samt en praktisk vejledning til brug ved udvikling af shared spaces i en kommunal bygningsportefølje, med håndgribelige trin der skal gennemføres i de forskellige faser af et projekt fra identificering af potentiale på portefølje niveau til evaluering efter ibrugtagning.

Center for Facilities Management – Realdania Forskning
DTU Management Engineering
Produktionstorvet bygning 426
Danmarks Tekniske Universitet
www.cfm.dtu.dk